

ANALYSENOTAT

Lad os gøre som svenskerne – Boligjobordningen bør udvides

▼ AF CHEFKONSULENT MALTHE MUNKØE OG SKATTEPOLITISK CHEF JACOB RAVN

Den svenske RUT-ordning for hjemmeservice er langt mere omfattende end den tilsvarende danske boligjobordning, da flere typer ydelser er omfattede og fradragsbeløb er langt større. Rent praktisk er den svenske ordning desuden indrettet, så regningen reduceres svarende til RUT-beløbet, mens den danske boligjobordning er et almindeligt fradrag, så man betaler det fulde beløb med det samme, og først får glæde af skattefradraget senere (se s. 5 for en uddybning)

Disse forskelle har betydet, at RUT-ordningen har været en langt større succes end den danske boligjobordning for hjemmeserviceydelser. Således har den svenske ordning blandt andet resulteret i langt flere positive gevinster i form af at skabe nye arbejdspladser, herunder i befolkningsgrupper som traditionelt har relativt høj ledighed, at gøre sort arbejde "hvidt", samt at øge arbejdsuddannelsen. Den svenske ordning giver væsentligt større tilskud og har derfor haft langt større succes med at give eksempelvis travle børnefamilier hjælp i dagligdagen, mens man i Danmark skal have en meget høj månedsløn, for at omkostningen ved at købe en times hjemmeservice modsvarer af lønindtægten fra en arbejdstime.

En stor evaluering fra det danske Skatteministerium fastslog i sommeren 2017, at RUT-ordningen har en langt større effekt end den danske boligjobordning for hjemmeservice, og at det i mange tilfælde har ført til at brugerne i Sverige har øget deres normale arbejdstid på jobbet. Desuden er effekten af RUT for hjemmeserviceydelser for arbejdsuddannelsen tre gange så stor som den tilsvarende ROT-ordning for håndværksydelser. Det understreger, at der også i en dansk sammenhæng er grund til at fokusere ressourcerne på hjemmeservice- snarere end håndværksdelen.

På den baggrund er der ingen tvivl om, at en udvidelse af den danske boligjobordning for hjemmeserviceydelser efter den svenske model vil få en lang række gavnlige effekter, navnlig:

- Jobskabelse, herunder ikke mindst til grupper med høj ledighed som fx indvandrere og i geografiske udkantsområder
- Det bliver lettere for travle familier at få hverdagen til at hænge sammen
- Sort arbejde gøres "hvidt"
- Arbejdsuddannelsen øges

Svensk hjemmeservice, RUT, har været en stor succes i Sverige

Der er skabt et stort nyt marked for hjemmeserviceydelser med mange nye jobs, hvor mange er blevet besat af arbejdsløse og indvandrere

Ordningen har haft en stor effekt på at gøre "sort" arbejde "hvidt"

Positiv arbejdsuddannelseseffekt – idet RUT har tre gange så stor effekt på arbejdsuddannelsen som ROT

Hjælp til travle mellemindkomst-børnefamilier

De største brugergrupper i Sverige er travle børnefamilier eller ældre, der har svært ved selv at overkomme alle hjemmeopgaver. Medianindkomsten for køberne er knap 32.000 SEKⁱ. RUT-ordningen har således gjort det muligt for alle at tilkøbe sig serviceydelser, hvor det tidligere kun var personer med de allerhøjeste indkomster, der havde råd til det.

Uden et fradrag eller tilskud til hjemmeserviceydelser er det uforholdsmæssigt dyrt at tilkøbe sådanne ydelser. Populært sagt bliver de beskattet dobbelt, mens ens eget arbejde i egen husholdning ikke beskattes: først skal man have arbejdsindkomst, som beskattes, og derefter benyttes denne arbejdsindkomst til at købe en hjemmeserviceydelse, idet denne ydelse også bliver beskattet. Det er det man kalder skattekiln.

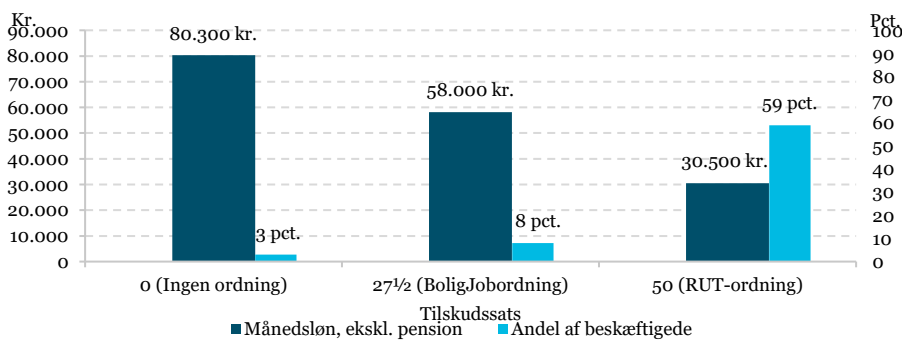
I Danmark skal man have en månedsløn på 58.000 kr. ex pension, for at timelønnen efter skat modsvarer prisen på en times hjemmeserviceⁱⁱ. Kun 8 pct. af de danske beskæftigede har så høj arbejdsindkomst. Med den svenske ordning for RUT-hjemmeservices ville det tilsvarende tal være knap 31.000, hvorved det ville kunne betale sig for 59 pct. af beskæftigede at tilbyde hjemmeservice. Derudover ville det naturligvis også blive økonomisk mere overskueligt for pensionister uden for arbejdsmarkedet at tilkøbe hjælp.

I Danmark skal man have en månedsløn på 58.000 kr., før indtægten fra en arbejdstime modsvarer udgiften til en times hjemmeservice

Med svenske regler ville det være under 31.000 kr.

Figur 1

Tilskudssatsen har stor betydning for, hvornår det kan betale sig at arbejde mere og få hjælp til rengøring i hjemmet i stedet for at arbejde mindre og selv gøre rent

Kilde: Skatteministeriet

Note: Figuren viser, hvor meget en potentiel køber af rengøring i hjemmet skal tjene om måneden, for at vedkommende har et økonomisk incitament til at arbejde en time mere for at betale sig fra en times rengøring ved forskellige tilskudssatser. Der tages i eksemplet udgangspunkt i en timepris på 175 kr. ekskl. moms for serviceydelser i private hjem, dvs. køber serviceydelsen gennem et firma. Tilskudssatsen på 27½ pct. svarer til skattefradragssatsen BoligJobordningen i 2017 for en person i en gennemsnitskommune, der betaler kirkeskat. Tilskudssatsen på 50 pct. svarer til RUT-ordningen. Marginalskatten for personen med en månedsløn på 80.300 kr. henholdsvis 58.200 kr. er topskat, mens marginalskatten for en person med en månedsløn på 30.500 kr. er bundskat. Hvis køberen er mindre effektiv til at gøre rent end den ansatte i rengøringsfirmaet, vil køberen umiddelbart være villig til at arbejde tilsvarende mere for at købe én times rengøring. Se i øvrigt boks 2.4 i kapitel 2 for en nærmere gennemgang af eksemplet.

Dette understreger, at det kræver et noget større tilskud eller fradrag end det den danske ordning giver, for at en hjemmeserviceordning kan blive en succes. Medianindkomsten for svenske RUT-brugere er således ca. 32.000 SEKⁱⁱⁱ, så det er tydeligt at man i Sverige har haft held til at skabe rigtig mange nye jobs og gøre hverdagen lettere for helt almindelige familier.

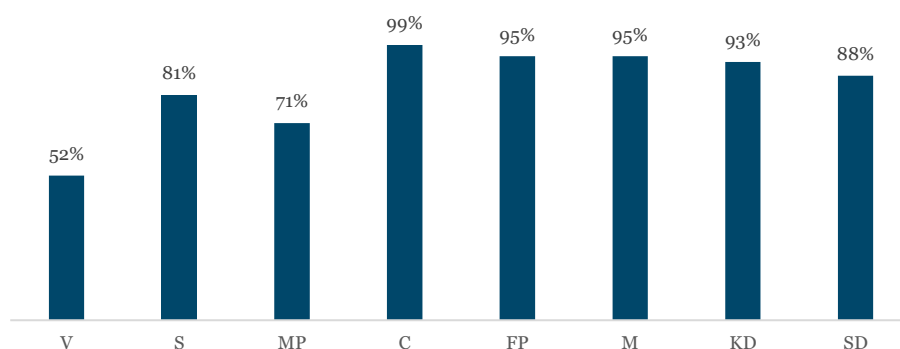
Fra et samfundsøkonomisk perspektiv er det hensigtsmæssigt at man bruger sin tid dér, hvor det skaber mest værdi. Eksempelvis er værdien af en læges arbejdstid høj på arbejdsmarkedet, men næppe højere end enhver anden når det kommer til rengøring eller havearbejde i hjemmet. Derfor er det samfundsøkonomisk nyttigt at sikre incitament, så personer i højere grad kan købe hjemmeserviceydelser hos andre og selv bruge deres tid på aktiviteter, hvor de er særligt produktive. En ”svensk” Boligjobordning vil adressere dette problem.

Meget populær ordning

RUT-ordningen er i dag meget populær blandt svenskerne, og vel at mærke på begge politiske fløje. Der har været nogle politiske uenigheder i Riksdagen, men ser man på befolkningen i almindelighed er det kun blandt Vänsterpartiets vælgere er der ikke overvældende støtte til RUT-avdraget, og selv hos venstrefløjen er det et lille flertal, som gerne vil beholde ordningen.

Figur 2

Andel som ønsker at beholde RUT-avdraget fordelt på parti

Kilde: TNS Sifo/Hemfrid (2015), gengivet fra Almega 2016

Positiv arbejdsudbudseffekt

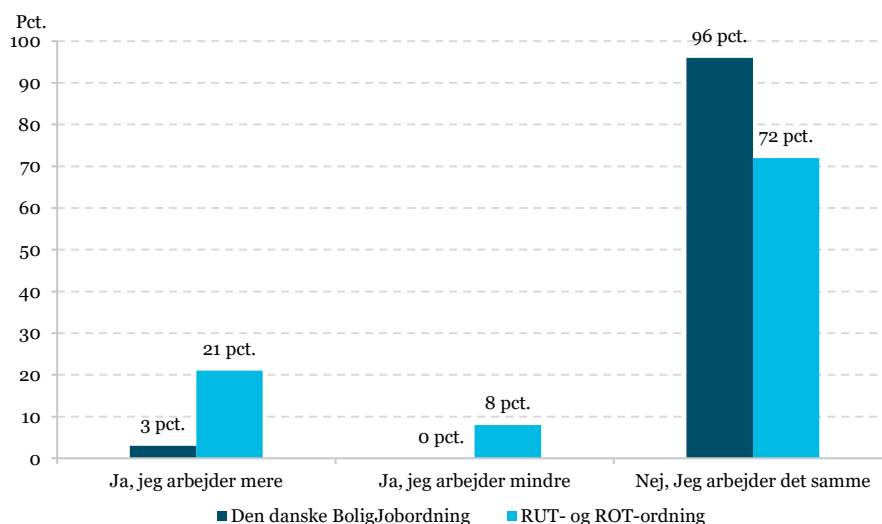
I evalueringen af boligjobordningen henholdsvis de svenske ROT- og RUT-ordninger blev det konstateret, at effekten på arbejdsudbuddet var væsentligt større i Sverige. Mens det var 96 pct. i Danmark, som i en survey angav at de ville have arbejdet det samme hvis ikke ordningen havde været der, var det kun 72 pct. i Sverige. Mens det var 3 pct. af de danske brugere af boligjobordningen, som arbejder mere på grund af ordningen, er det hele 21 pct. af de svenske brugere. Selvom det også er 8 pct. af de svenske brugere, som arbejder mindre på grund af ordningen, er det alligevel tydeligt at den samlede effekt i form af øget arbejdsudbud er væsentligt højere i Sverige. Heraf var det især de unge brugere af ordningen – der typisk har lavere arbejdsfrekvens eller arbejder i mindre produktive og højtlønnede funktioner - der havde reduceret deres arbejdstid, mens det blot var 3 pct. af de 30-60 årige.

21 pct. af de svenske brugere arbejder mere som følge af ordningerne.

Denne andel endnu større for de 30-60 årige

Figur 3

Positive effekter på købernes arbejdsbud ved RUT- og ROT-ordningen mens en sådan signifikant effekt ikke kunne findes ved den danske BoligJobordning

Kilde: Skatteministeriet, DAMVAD (2015) og Højbjerg Brauer Schultz (2017)

Note: Figuren viser arbejdsudbudsvirkninger (selvrapporterede) af den danske BoligJobordning og den svenske RUT- og ROT-ordning. Undersøgelserne er begge bestilt af Skatteministeriet og er foretaget efter samme fremgangsmåde. Respondenterne er mellem 18-59 år (BoligJobordningen) og mellem 18-60 år (RUT- og ROT-ordningen). Undersøgelsen af den danske ordning omhandler aktivitet i 2014, mens undersøgelsen af den svenske ordning omhandler 2015 (før de seneste regelændringer). De svenske respondenter er desuden blevet bedt om at vurdere, hvor mange ekstra/færre timer, de arbejdede om måneden. Den gennemsnitlige RUT- og ROT-bruger angiver netto at arbejde 6-7 timer mere om året som følge af ordningerne i 2015. Tallet er beregnet som det sammenvejede gennemsnit af respondenter, der har svaret, at de arbejder mere, mindre og det samme. Der tages forbehold for, at der er tale om selvrapporterede oplysninger.

Selvom der er tale om selvrappede tal, hvor man vurderer, hvad man ville have gjort, såfremt man ikke havde haft mulighed for at bruge ordningen – hvilket i sagens natur er spekulativt og derfor må ses med en vis usikkerhedsfaktor – er det en god og formentlig den bedst mulige indikator på effekterne ved den svenske ordning. Det er altså tydeligt, at en udvidelse af boligjobordningen efter svensk forbillede vil øge arbejdsuddet i Danmark. I en situation med voksende arbejdskraftmangel, samtidig med, at vi stadig har udfordringer med at få visse demografiske grupper ind på arbejdsmarkedet, kan boligjobordningen være med til at løse to vigtige problemer på samme tid.

Samlet set opgøres merarbejdet i evalueringen til at være 1,2 timer 1.000 SEK i støtte kroner ved RUT-ordningen, og 0,4 timer per 1.000 SEK for ROT-ordningen. Det er altså tydeligt, at der er en arbejdsudbudseffekt ved at støtte forskellige ydelser i hjemmet. Det er også tydeligt, at effekten er langt større ved hjemmeserviceydelser end håndværksydelser.

Tabel 1

Arbejdsudbudsvirkninger opgjort pr. tilskudskrone er noget større ved RUT-ordningen

	RUT-ordningen	ROT-ordningen
Merarbejde pr. køber (timer)	6,0	6,6
Udbetalt tilskud pr. køber (SEK)	5.000	16.200
Merarbejde i timer pr. 1.000 SEK i tilskud	1,2	0,4

Kilde: Højbjerg Brauer Schultz (2017)

Note: Figuren viser arbejdsudbudsvirkninger (selvrappede) opgjort ved købernes merarbejde sammenlignet med udbetalt tilskud pr. køber ved RUT- og ROT-ordningen.

Sort arbejde gøres "hvidt"

Da man i sagens natur ikke kan få et skattefradrag eller skatterabat for sort arbejde kan en støtteordning bidrage til at gøre sort arbejde "hvidt". Evalueringen for SKAT viser, at RUT-ordningen for hjemmeserviceydelser har en større effekt på sort arbejde end både ROT-ordningen for håndværksydelser og den danske boligjobordning. Dette er baseret på selvrappede resultater og skal tages med forbehold, men det giver dog alligevel formentlig den bedst mulige indikation af ordningernes effekter. Evalueringen foretager desværre ikke en opdeling på RUT og ROT/Boligjobordning for håndværksydelser hhv. hjemmeserviceydelser.

Som det ses, er det 12 pct. af de danske brugere af boligjobordningen for hjemmeserviceydelser, som ville have fået det foretaget sort, mod 20 pct. af svenskerne. Hvis man går ud fra, at der ikke er væsentlig forskel på, hvor mange svenskere og danskere der er parate til at indrømme at de ville have fået foretaget sort arbejde, kan vi altså gå ud fra at den svenske ordning er langt mere effektiv end den danske. Det skulle man også formode, eftersom den svenske ordning er langt mere omfattende og derfor lukrativ at benytte.

Svensk hjemmeservice, RUT, har været en stor succes i Sverige

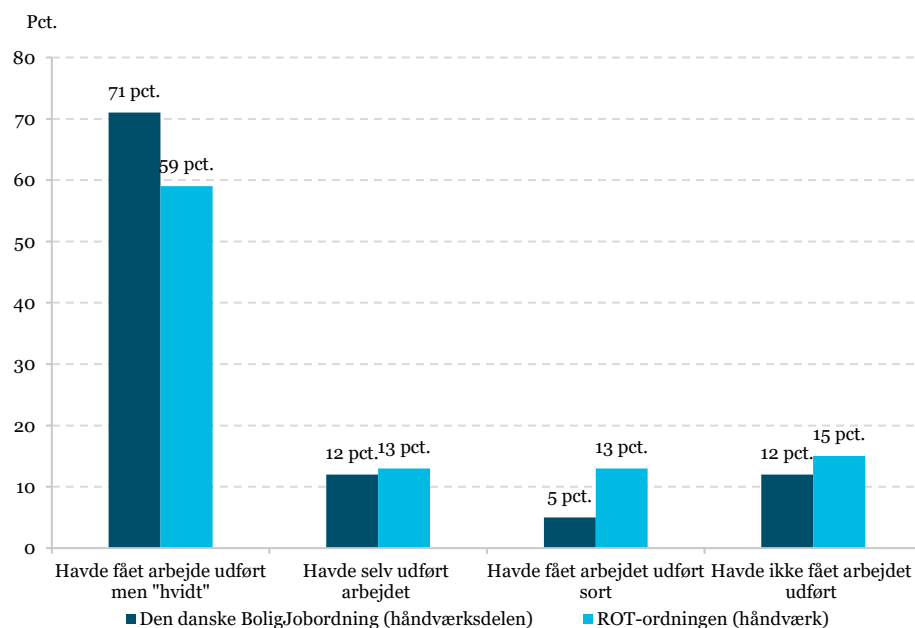
Der er skabt et stort nyt marked for hjemmeserviceydelser med mange nye jobs, hvor af mange er blevet besat af arbejdsløse og indvandrere

Ordningen har haft en stor effekt på at gøre "sort" arbejde "hvidt"

Positiv arbejdsudbudseffekt – idet RUT har tre gange så stor effekt på arbejdsuddet som ROT

Figur 4

Effekterne af den svenske ROT-ordning og håndværksdelen i den danske BoligJobordning minder mere om hinanden

Kilde: Skatteministeriet, DAMVAD (2015) og Højbjerg Brauer Schultz (2017)

Note: Figuren viser de umiddelbare effekter af den svenske ROT-ordning og håndværksdelen i den danske BoligJobordning. Brugere af den svenske og den danske håndværksordning er i en spørgeskemaundersøgelse blevet spurgt om, hvad de ville have gjort, hvis ordningen ikke havde eksisteret. Det er efterfølgende foretaget en skønsmæssig beregning af den meraktivitet, som ordningerne har medført. Det er for hver ordning sket ved at sammenveje respondenternes svar om køb af henholdsvis danske og svenske håndværksydelser. Undersøgelserne er begge bestilt af Skatteministeriet og er derfor foretaget efter det samme setup. Undersøgelsen af den danske ordning omhandler aktivitet i 2014, mens undersøgelsen af den svenske ordning omhandler 2015 (før de seneste regelændringer).

Svenske RUT har skabt stort marked for hjemmeservice med tusinder jobs

En opgørelse fra Almega i Sverige viste, at der i 2015 var blevet generet ca. 22.000 jobs i Sverige via RUT-ordningen. Det svarer efter danske forhold ud fra befolkningstal til ca. 13.000.

RUT-ordningen har især skabt jobs til personer på kanten af arbejdsmarkedet, herunder mange med ikke-svensk baggrund. I Sverige kom 16.886 af dem, der fik et job via RUT-ordningen, fra arbejdsløshed eller opsagt stilling, svarende til 75% (i 2015). 47% af dem, som arbejder med rengøring og hjemmeservice, er udenlandskfødte^{iv}. Desuden har ordningen også formået at skabe mange jobs på tværs af landet, snarere end kun i de største byer^v.

Fra et samfundsøkonomisk perspektiv er det vigtigt at være opmærksom på, at jobskabelsen fra RUT samtidig har en række afledte effekter (blandt andet fortrængningen ved, at de penge som bruges på RUT-ydelser så ikke bruges på andre typer forbrug). Det har på den baggrund været et omdiskuteret spørgsmål, hvor stor den endelige nettoeffekt er, men man kan i hvert fald konstatere, at svenskerne har haft langt større succes med at få udbredt den populære ordning, som har en lang række positive effekter som beskrevet ovenfor.

RUT-ordningen vil koste nogle midler at indføre for at finansiere skattefradraget. Eftersom mange af personerne erfaringsmæssigt kommer fra arbejdsløshed eller sort arbejde vil en væsentlig del af udgiften dog blive opvejet af yderligere indtægter. Dertil kommer, at nogle vil øge deres arbejdstid og derved også bidrage positivt til samfundsøkonomien. I Sverige er vurderingen ligefrem (ifølge Konjunkturinstitutet), at RUT (efter svenske størrelsesforhold) vil være omkostningsneutral ved 10.000 beskæftigede^{vi}, en grænse der i Sverige for længst er passeret.

Det svenske Konjunkturinstitutet har anslået, at RUT-ordningen er omkostningsneutral ved 10.000 beskæftigede

RUT og den danske Boligjobordning

RUT (Rengöring, Underhåll og Tvätt) giver et skattefradrag på hjemmeserviceydelser såsom rengøring, vask, børnepasning mv. Det er alene omkostninger til arbejds løn, som er fradragsberettiget. Man kan få fradrag på 50 pct. af omkostningerne til arbejds løn og maksimalt 25.000 SEK pr. år pr. voksne person i en husstand (50.000 SEK hvis man er over 65 år), reelt svarende til udført arbejde for 50.000 (100.000) SEK i kraft af, at man som køber blot betaler halvdelen af lønomkostningen.

Tabel 2

De svenske RUT og ROT ordninger og den danske Boligjobordning

	RUT og ROT i Sverige	Boligjobordning i Danmark
Maksimal skatteværdi af fradrag/maksimalt tilskud	50.000 SEK	4.950 DKK (i en gennemsnitskommune)
Fradrags/tilskudssats	50 for RUT, 30 pct. for ROT	27,6 pct.
Omfattede ydelser	Rengøring, vinduespudsning, havearbejde, børnepasning, personlig pleje, flyttetjenester, it-tjenester, reparation af hvidevarer	Rengøring, vinduespudsning, havearbejde, børnepasning
	Byggeri, el-arbejde, glas- og pladearbejde, jord og græning, murerarbejde, VVS-arbejde, maling og tapetsering	Måltrettet grønne ydelser, isolering, vinduesskiftning, installation af varmepumpe mv.
Tidshorisont	Permanent	Midlertidig – udløber ultimo 2017

Stor opbakning til RUT blandt vælgere fra hele det politiske spektrum

Kilde: SKAT^{vii}

Alle virksomheder, der vil udføre arbejde dækket af RUT-ordningen, skal registreres på en dertil indrettet portal hos den svenske skattemyndighed. Udføreren eller

virksomheden skal være registreret som såkaldt F-skattebetaler, inden arbejdet kan påbegyndes. F-skat er "företags-skat," som dækker over, at virksomheden selv har ansvar for fx skat og momsbetalinger.

Alle private, som ønsker at få RUT-fradrag, skal indvillige i, at personnummer, adresse mv. bruges af sælger/virksomheden og skattemyndigheden til at identificere den enkelte som køber af hjemmeserviceydelse. Privatpersoner har selv ansvar for at sikre, at beløbsgrænsen ikke overskrides.

Proces i praksis for køber og sælger, hhv. privatperson og virksomhed:

- Køber og sælger enes om, at der skal udføres RUT-dækket arbejde. Køber får dokumentation for, at virksomheden er godkendt under RUT-ordningen.
- Sælger får dokumentation på købers identitet (bl.a. personnummer) og adresse.
- Når arbejdet er udført, sendes faktura på det halve af arbejdslønnen (inkl. moms) til køber. Som køber får man derved skattenedsættelsen direkte, idet man blot betaler halvdelen af omkostningen til arbejdslønnen. "
- Virksomheden indberetter det udførte arbejde, samt oplysninger om køber til RUT-portal og får den resterende arbejds løn udbetalt fra de svenske skattemyndigheder. Typisk går der 10 arbejdsdage fra indberetning til udbetaling til virksomheden.
- Køber modtager brev fra skattemyndighederne med information om, at pengene er udbetalt og beløbs størrelse, når pengene udbetales til den udførende virksomhed. Brevet indeholder også information om, hvor meget køber har udnyttet skattefradraget det pågældende år.
- På købers fortrykte selvangivelse vil beløbet for RUT-fradrag derefter vises. Ved at godkende det fortrykte beløb certificeres, at alt er korrekt, og at alle vilkår for endelig skattereduktion er opfyldte.

▼ OM DETTE NOTAT

”Lad os gøre som svenskerne – boligjobordning bør udvides” er Dansk Erhvervs analysenotat nummer 36 i 2017. Redaktionen er afsluttet den 5. august.

▼ OM DANSK ERHVERVS ANALYSENOTATER

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

▼ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

▼ KONTAKT

Henvendelser angående boligjobordningen kan ske til skattepolitisk chef Jacob Ravn på jar@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6272.

▼ NOTER

ⁱ Almega: Faktablade: Rör inte RUT, <https://www.almega.se/politik-och-ekonomi/rapporter/ror-inte-rut>

ⁱⁱ Det præcise regnestykke vil naturligvis være afhængig af nogle antagelser om arbejdsugens længde, kommuneskat og prisen på hjemmeservice

ⁱⁱⁱ Almega: Faktablade: Rör inte RUT, <https://www.almega.se/politik-och-ekonomi/rapporter/ror-inte-rut>

^{iv} Almega: Faktablade: Rör inte RUT <https://www.almega.se/politik-och-ekonomi/rapporter/ror-inte-rut>

^v Almega: RUT 2015: Fortsatt tillväxt – nya möjliga hinder https://www.almega.se/MediaBinaryLoader.axd?MediaArchive_FileID=d7dbc92a-8692-4fbc-910b-cf60da007b99&FileName=RUT_2015_Almega_A.pdf

^{vi} Almega: RUT 2015: Fortsatt tillväxt – nya möjliga hinder https://www.almega.se/MediaBinaryLoader.axd?MediaArchive_FileID=d7dbc92a-8692-4fbc-910b-cf60da007b99&FileName=RUT_2015_Almega_A.pdf

^{vii} Skatteministeriet <http://www.skm.dk/aktuelt/nyheder/2017/juli/ny-analyse-svensk-boligjobordning-maalrettet-serviceydelser-har-stoerre-effekt-end-dansk-ordning> og ”Evaluering af den svenske boligjobordning”